

Oslo, 31. mars 2006

Fylkesmannen i Hedmark

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Forslag til felles strategi for forvaltning av ulv i regionene 4 og 5.

Det vises til høringsbrev av 22. februar fra fylkesmannen i Hedmark og 28. februar fra rovviltnemnda i Oslo, Akershus og Østfold. Våre tre berørte fylkeslag og forbundet sentralt har fått forslaget til uttalelse og vi avgir med dette et felles svar.

I. Kommentarer til innledningen

Vi merker oss nemndenes forslag til innledning og formulering av Stortingets målsetting med rovviltforvaltningen. Vi mener siste setning i første avsnitt i kapittel 1.1. er for knapt formulert. Vi foreslår derfor følgende tilføyelse:

"I følge Bernkonvensjonen har Norge en forpliktelse til å sikre overlevelse av alle de store rovviltartene i norsk natur, enten alene eller i samarbeid med naboland. For ulv er det opprettet egne målsettinger for helnorsk ulv og forvaltning av grenseflokker"

Vi ønsker også å vise til formålsparagrafen i rovviltforskriften:

”Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser.”

I kapittel 1.2. ønsker vi det blir nevnt at nemndenes ansvar også er å bidra til saklig informasjon med god faglig forankring for å dempe konflikter og gjøre vedtak innenfor sitt myndighetsområde ut fra målsettingen om en bærekraftig og økologisk forsvarlig forvaltning.

I kapittel 1.2. er Stortingets vedtak hva gjelder nemndenes mandat listet opp. Her slås det fast at "Nemndene kan ikke fatte vedtak dersom vedtak om kvote vil berøre familiegruppe eller revirmarkerende par der deler av reviret ligger i Sverige".

I lys av dette klare vedtaket vil vi derfor kategorisk avvise punktet om "Forvaltning av grenseflokker av ulv" som er fremmet av "rovviltnemnda" under pkt 3. Denne form for ulydighet mot et stortingsvedtak finner vi oppsiktsvekkende og meget provoserende.

I kapittel 1.2. er det også utvetydig slått fast at "Nemndenes myndighet skal for ulv baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt".

Det er grunn til å presisere at det kun er data fra dette hold som skal legges til grunn for nemndenes felles vurderinger, ikke mer eller mindre dokumenterte observasjoner og antagelser fra annet hold. I den nevnte søknaden fra Elverum kommune, som altså de to nemndene tok stilling til, ble det i tillegg til de offisielle tall argumentert med følgende:

"Det er også gjentatte observasjoner av et ulvepar i Elverum Ø rundt Trysilvegen- nyetablering?-og observasjon av ulv med gul halsklave i "samme område" nå i høst - i fl Petter Wabakken er det ingen radiomerka dyr her. - Kanskje dette er Juvberg-ulv der radiosignala for tiden er borte? I tillegg kommer observasjoner og spor etter enkelt dyr/streifullv over hele kommunen eksempelvis helt inn til den nye barnehagen på Søbakken."

Vi mener også at fylkesmennene har et ansvar for å bidra til informasjon utad som er saklig og faglig forankret. Dette vil kunne bidra til konfliktdeмпing overfor ulike interesse- og samfunnsgrupper.

II. Pålegget om samarbeid og et felles forvaltningsansvar

Vi vil understreke, slik det også utvetydig framgår av oversendelsesbrevet, at "forvaltningen av ulv skal skje gjennom et samarbeid mellom region 4 og region 5" og at "nemndene skal gjennomføre vedtatt nasjonal rovviltpolitikk".

Vi har dessverre allerede registrert et alvorlig sprikende samarbeid om ulveforvaltningen i regionen, slik det kom til uttrykk ved behandlingen av Elverum kommunes søknad om felling av "minst en flokk" ulv. Som kjent støttet nemnda i Hedmark kommunens søknad mens nemnda i region 4 (med 3 mot 1 stemmer) ikke gjorde det.

Vi registrerer også denne uenigheten nå ved at for flere av de felles tilrådingene er det dissens. Dette kommer også på en forvirrende måte til uttrykk flere steder under pkt 3, "Rovvilt nemndenes politiske signaler", der faktisk entallsformen, nemlig "rovvilt nemnda", står som avsender under punktene "Forvaltning av grenseflokker av ulv", "Forvaltningssamarbeid med Sverige" og "Forskrift om forvaltning av rovvilt". Hvis denne formuleringen er korrekt, har de to nemndene faktisk ikke maktet å bli enige og tilrådingene under disse punktene dermed ikke gyldige i forhold til Stortingets forutsetning om enighet om en felles forvaltning.

I denne forbindelse finner vi også grunn til å gi honnør til nemnda i region 4, spesielt dens leder Ingrid Willoch, for mange konstruktive forslag - noe som vitner om at hun har et balansert syn og en reell vilje til også å forstå og ta hensyn til verneinteressene. Vi understreker at alle nemndene har et ansvar for å ivareta Norges ansvar etter internasjonale avtaler, spesielt Bernkonvensjonen. Dette er særlig viktig å ha for øye for regionene 4 og 5 på grunn av deres spesielle ansvar for ulveforvaltningen.

Vi ønsker at følgende punkter blir lagt til i kapittel 1.2. - i samsvar med hva flertallet i energi- og miljøkomiteen ga uttrykk for i Inst. S nr.174 (2003-2004).

- ”Felling og lisensjakt ikke må true bestandens overlevelse.”
- ”...med hjemmel i Viltloven må det gjennom egen forskrift åpnes for lisensjakt på ulv når det finnes et overskudd utover det fastsatte bestandsmål.”
- ”Utenfor forvaltningsområdet for ulv skal det raskt kunne iverksettes felling av ulv dersom bestandssituasjonen tillater dette.”
- ”flertallet vil også påpeke at rovdirene må forvaltes på en bærekraftig og økologisk måte.”

III. Kapittel 2 Strategier for felles forvaltning av ulv

Konfliktdependende tiltak.

Vi vil understreke de to første kulepunktene -at det må arbeides aktivt med kunnskapsformidling og dialog med ulike grupper - for å dempe konfliktene og stimulere til informasjon som også gir et bilde av ulvens positive rolle i økosystemet. Informasjon er viktig i forhold til fryktfølelse. Informasjonen må spesielt rettes inn mot barn og unge.

Kommunikasjon og informasjon

Norges Naturvernforbund vil også understreke behovet for kulepunktene her om at de to nemndene må møtes ofte for å samordne sin politikk - ikke minst i lys av erfaringene med søknaden fra Elverum kommune,

Lisensfelling

Norges Naturvernforbund går bestemt i mot en nærmest carte blanche fullmakt til å felle ulv utenfor forvaltningssonen, "uavhengig av bestanden for øvrig." Vi mener forslaget slik det står i høringsutkastet, strider med nasjonalt vedtatt politikk, jfr. sitatene i kulepunktene i vårt kapittel II over. Vi har også merket oss at det var dissens om dette vedtaket.

Ulv i en sone utenfor ynglesonen må tas ekstra godt vare på på grunn av at store deler av Osloområdet er med i ynglesonen. Det må tillates at ulv vandrer for å nå fram til "lovlig område". Det er vanskelig for ulv å forsure viltbarrierene E- 6 m.v. på Romerike. Nødvendig vandring for om mulig å kunne etablere seg i Nordmarka må det derfor tas hensyn til.

Det er positivt at det er enighet mellom de to nemndene om å spare genetisk viktige revirhevdende individer innenfor forvaltningsområdet. Sett i forhold til bestandssituasjonen er både stasjonære og ikke stasjonære avkom etter slike revirhevdende individer like viktige som deres foreldre. Innavlsgraden i den lille skandinaviske bestanden er så høy at reproduksjonen ser ut til å være påvirket i negativ grad. Det er et alvorlig faresignal for sakte utdøing av ulvebestanden. Vi tar derfor også sterk avstand fra at nemndenes flertall ikke har vedtatt sekretariatets forslag punkt 12: ”Skadefelling av individer med en kjent, særlig viktig genotype (immigrant) bør unngås.”

Vi mener at nemndenes flertall med dette bevisst velger å neglisjere den kjente situasjonen med svært høy innavlsgrad og høy illegal avlivning. Vi mener også at nemndene ikke har en god forståelse av bestandsdynamikk. Hva er det som er så mye bedre ved å ønske å spare spesielt viktige genotyper av ulv som er revirhevdende fremfor ikke-stasjonære individer? De siste er like viktige for bestanden. Den trenger sårt til ”immigranter” fra Finland/Russland, og slike individer vil faktisk vandre ganske langt før de blir stasjonære eller revirhevdende i den skandinaviske ulvbestanden. Det er for øvrig ikke nok at de lever i de samme områdene som skandinavisk ulv gjør i dag. Slike individer må også formere seg for å berike ulvbestanden genetisk, og det kan ta flere år før så skjer.

Det siste punktet om byrdefordeling kan umiddelbart virke forlokkende og logisk. Spørsmålet er imidlertid om det lar seg gjøre i praksis eller om det faktisk er ønskelig. En slik "rullerende belastning" vil gå i mot målet om mer forutsigbarhet. En slik ordning vil også bli mer kostbar og kontroversiell med tanke på tiltak som settes i gang i områdene med familiegrupper. Samtidig vet vi at det er vanskelig for mennesker å styre ulven dit vi vil. Noen områder vil alltid være mer attraktive enn andre for ulven og dermed vil familiegrupper etableres der. Og selv om ulven skytes ut i det aktuelle området, vil et nytt par kunne etablere seg samme sted. Vi mener derfor at å tillate etablering av ulv i Rendalen og Stor-Elvdal vil være positivt både med hensyn til byrdefordeling, forutsigbarhet og sannsynlighet for etablering ut fra ulvens biologi og byttedyrtetthet i disse områdene. Vi savner derfor igjen forslag i høringsutkastet som er basert på forståelse for biologi og bestandsforvaltning av ulv.

Vi ser at forslaget fra nemndsmedlem Merete Furuberg om flytting av familiegrupper av ulv, ble vedtatt. Her må vi igjen etterlyse en faglig forankring og biologisk forståelse av rovviltforvaltningen. Vi synes forslaget vitner om et syn på ulveforvaltning og ulv som et slags puslespill der ulike biter kan flyttes på. Vi kan ikke beskrive forslaget som noe annet enn eksperimentelt og svært kontroversielt. Vi vil peke på at bedøving som vi regner med er en forutsetning for en eventuell flytting, er en stor belastning for et dyr. Å utsette en hel familiegruppe for noe slikt, er en alvorlig inngripen i en gruppedynamikk. Det vil kanskje også kunne føre til at familiegruppa splittes.

Skadefelling

Vi vil presisere at så lenge den sør-skandinaviske ulvestammen er på et så lavt nivå med høy illegal avlivning og høy innavlsgrad, er hvert individ verdifullt. Det er derfor meget betenkelig å felle et enkeltindivid "på nåværende bestandsnivå". Formuleringen "nåværende" uttrykker forslag til blanco-fullmakt for skadefelling til enhver tid. Vi minner også om forvaltningsforskriftens § 9 der det presiseres at skadefelling "kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning..." og Innst. S. nr. 174 (2003-2004) som pålegger å ta hensyn til bestandssituasjonen. Vi mener derfor høringsutkastets forslag til tekst for skadefelling er i strid med nasjonalt vedtatt politikk. Det må også i et slikt tilfelle være tilnærmet obligatorisk å få fastslått om det dreier seg om et spesielt viktig individ (innvandrer). Dersom det ikke er mulig å få til en genetisk analyse, så må "føre-var-prinsippet" gjelde.

Forebyggende tiltak

Det er positivt at nemndene presiserer at det ikke vil gi tilskudd til tiltak som innebærer at småfe slippes fritt på utmarksbeite innenfor kjente ulverevir. Vi mener det samme må gjelde storfe.

IV. Rovviltnemndenes politiske signaler

Som vi allerede har påpekt, er det meget betenkelig at det kommer "politiske signaler" fra de to nemndene der disse på viktige punkter er i strid med vedtatt nasjonal politikk.

I innledningen til kapitlet gis det uttrykk for at ulv berører større befolkningsgrupper enn øvrige rovviltarter. Vi mener dette er uriktig siden områder der hovedandelen av befolkningen bor, ligger i områder som er vanskelig tilgjengelige og lite aktuelle leveområder for ulv. Dette gjelder først og fremst Oslo. Vi vil også påpeke at sannsynligheten for at et par skal etablere seg vest for E6 i Akershus og Oslo er svært lav. Veitettheten og trafikken er også svært høy i nærliggende områder øst for E6. Sannsynligheten for trafikkdød for de ulvene som måtte komme seg inn i de utallige barrierene i disse områdene, er svært høy.

Tidsperspektiv

Vi reagerer på at det legges til grunn "et tidsperspektiv på 5 -10 år for å nå målet" -underforstått at man kan tillate seg å felle ulv innenfor sonen dersom den etablerer seg der det er uønsket i forhold til "byrdefordeling". Vi mener dette gir svært dårlige signaler i forhold til nasjonale vedtak, herunder målsettinger om forutsigbarhet og en bærekraftig og økologisk basert bestandsforvaltning. Vi motsetter oss derfor formuleringen og tanken bak den om at det skulle være "akseptabelt at det til tider kan være mindre enn 3 ulveflokker i sonen inntil det etablerer seg ny flokk på "ledig" plass innenfor forvaltningsområdet. Belastningen med ulveflokker kan på dette viset rullere innen forvaltningsområdet."

Økonomi

Vi støtter nemndene i deres påpeking av at de overordnede myndigheter må øke bevilgningen til forebyggende og konfliktdempende tiltak i disse regionene. Samtidig vil vi bemerke at bevilgningene til forebyggende og konfliktdempende tiltak også må økes i de andre regionene.

Lisensfelling

Vi støtter ikke nemndenes generelle henstilling til DN om felling utenfor sonen når bestandsmålene ikke er nådd.

Forvaltning av grenseflokker

Vi viser til hva vi foran har sagt om dette og gjør nok en gang oppmerksom på at dette ikke er et omforent forslag i og med at det her står -nemnda, ikke nemndene. Videre har Stortinget

sagt klart fra at grenseflokker av ulv hvis revir befinner seg på begge sider av riksgrensa, skal forvaltes i samarbeid med Sverige.

Forvaltningsmerking

Norges Naturvernforbund er innforstått med behovet for en viss grad av radiomerking i forskningsøyemed av fåtallige og sårbare bestander av rovdyr. Vi ønsker imidlertid at dette ikke skal skje i større omfang enn nødvendig og at merkingen må skje innenfor etiske rammer og ikke være til skade for dyrene.

Forvaltningsmerking vil vi imidlertid bestemt avvise. Det vil også være en reell fare for at radiofrekvensen blir kjent for uvedkommende og at ulovlig sporing og felling kan skje. (Se for øvrig vår hjemmeside for i dag der dette temaet er utførlig kommentert.)

Forskrift om forvaltning av rovvilt

Vi synes det er utidig av "rovviltnemnda" å foreslå forlengelse av perioden for skadefelling ut over det som så nylig er fastsatt i den nye rovviltforskriften. Vi forutsetter at de forhold som nemnda her anfører, ble vurdert av myndighetene i forkant av Regjeringens vedtak. Vi mener for øvrig at slike tiltak i yngletiden er kontroversielt.

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Tore Killingland
generalsekretær

Gjenpart sendt:
- Miljøverndepartementet
- Direktoratet for Naturforvaltning
- Stortingets energi- og miljøkomité